

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

Jack Rozparovač: fakta a mýty

Zuzana Švejcarová

Plzeň 2011

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra antropologických a historických věd

Studijní program Antropologie

Studijní obor Sociální a kulturní antropologie

Bakalářská práce

Jack Rozparovač: fakta a mýty

Zuzana Švejcarová

Vedoucí práce:

PhDr. Michal Tošner, Ph.D.

Katedra antropologických a historických věd

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2011

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2011

.....

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala svému vedoucímu bakalářské práce PhDr. Michalovi Tošnerovi, Ph.D, za podnětné konzultace a ochotnou spolupráci při řešení problémů. Dále děkuji svým rodičům za pomoc (psychickou i materiální) a taktéž svým přátelům za trpělivost a podporu.

Obsah

1	ÚVOD	1
2	METODA	2
3	VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ.....	3
	3.1 Fakta versus mýty.....	3
4	FAKTA O JACKU ROZPAROVAČI.....	5
	4.1 Velká Británie za vlády královny Viktorie.....	5
	4.2 Londýn 19. století.....	6
	4.3 Metropolitní policie	8
	4.4 Oběti Jacka Rozparovače.....	10
	4.5 Teorie o možném pachateli.....	13
	4.6 Dopisy od vraha	16
5	VIKTORIÁNSKÝ MÝTUS	18
	5.1 Odkaz viktoriánského mýtu do dnešní doby.....	18
	5.2 Literární předloha.....	20
	5.3 Umělecká zpracování o londýnském vrahovy.....	23
	5.4 Rekonstrukce události v umělecké fikci	24
6	ZÁVĚR	31

7 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ.....	34
8 REZUMÉ	38
9 PŘÍLOHY.....	39

1 ÚVOD

V této práci bych se chtěla zaměřit na příběh Jacka Rozparovače, který se zapsal do dějin, jako prvně zaznamenaný sériový vrah. Příběh tohoto londýnského vraha je opředen mnoha tajemstvími a mýty, které přetrvaly do dnešních dnů. Cílem mé práce je srovnání skutečných událostí na konci devatenáctého století s představami, které se otiskly do kulturního povědomí lidí. V první části práce bych se chtěla zaměřit na známá fakta o Jacku Rozparovači. V další části práce bych chtěla analyzovat umělecká zpracování, která spolu vytváří mýtus o Jacku Rozparovači. Budu se zabývat, jakým způsobem byla postava Jack Rozparovače včleněna do příběhu? Pokoušejí se snad autoři zachytit skutečné dějiny či jen je tato postava včleněna do imaginárního příběhu. Nakolik se autoři odklonili od skutečnosti a udělali si nějaké své vlastní závěry o možné identitě vraha?

Vezmeme-li v úvahu dějiny lidstva, proběhly největší a možná nejdůležitější změny v životním stylu lidí za krátký časový interval v proudu dějin v době devatenáctého a dvacátého století. Největší změnou byla urbanizace a s tím spojen růst měst. Za poslední dvě století lidé udělali větší pokrok než za ty předchozí. Jako příklad si můžeme vzít vynález parního či spalovacího motoru, který se stal velkým objevem pro lidstvo. Do té doby byla k osobní dopravě používána jen zvířata nebo chůze. S nárůstem technické vyspělosti konce devatenáctého století přicházejí i problémy. Svět se stává částečně propojeným, ne ještě jako dnes, ale zprávy se, díky telegrafu, šíří rychleji a do vzdálenějších míst od zdroje. I přes tento technický pokrok některé věci zůstávají stejné. Mám na mysli ústní způsob předávání informací. Někdy se stává, že informace touto cestou sdělené jsou jen z části pravdivé a někdy se přemění natolik, že se stávají zcela odlišnými od původní informace. Lze tedy předpokládat, že fámy, legendy, mýty a různé tajemné příběhy vznikají na tomto principu.

Jedním z nejznámějších tajemných příběhů je o Jacku Rozparovači. Tato osoba, která děsila veškeré obyvatele Londýna, opravdu existovala. Tento příběh se zakládá na skutečných událostech, přesto převládá fikce, která zastínila pravdu.

Příběh sériového vraha upoutal takovou pozornost, že se stal předlohou pro knižní, filmové, hudební či dokonce pro virtuální zpracování. Zločin, násilí a vražda se začlenily do uměleckých děl, jako jedny z hlavních prvků příběhů. Vražda, jako symbol násilí přechází z běžné součásti lidského života do představy násilného činu, který šokuje a děsí celou společnost.

Tématem o Jacku Rozparovači se zabývá mnoho rippelogů, odborníků, kteří se pokoušejí nalézt ta správná fakta, aby mohli prokázat skutečnou identitu vraha. Málo, který si však položil otázku; to co prezentují, jsou opravdu skutečná fakta nebo jen jeden z možných mýtů?

2 METODA

Pro potřeby své bakalářské práce jsem si zvolila následující postup. Prvním bodem je sběr dat o Jacku Rozparovači. Prvotním cílem bylo shromáždit fakta o činnosti londýnského vraha na sklonku devatenáctého století, která jsou v dnešní době známá a uznávaná. Mými hlavními zdroji budou zveřejněné záznamy londýnské metropolitní policie a publikované knihy uznávaných badatelů zabývajících se tímto tématem. Jedním z nich je Colin Kendell s knihou *Jack Rozparovač: teorie a fakta* (2010), který v této knize velmi podrobně popisuje životy obětí. Déle kniha s názvem *Jack Rozparovač Scotland Yard vyšetřuje* (2006) od Stewrd Evanse a Donalda Rumbelowa a v neposlední řadě encyklopedie od Paula Begg, Martina Fida, Keith Skinnerové s názvem *Kompletní Jack Rozparovač od A do Z* (2010).

Následný výběr několika uměleckých zpracování, které reprezentují různé druhy interpretace příběhu londýnského vraha, budou vybrány

podle jistých kritérií. Kritéria výběru jsou dvojí. Za prvé výběr několika druhů zpracování od knihy, přes film k počítačové verzi příběhu. Druhé kritérium je jiné období vzniku. Tyto umělecká zpracování podrobit pomocí komparativní, obrazové částečně sémiotické a narativní analýze tak, aby se porovnaly skutečné události s uměleckým zpracováním. Porovnat nakolik sociokulturní pohled ovlivnil umělecká zpracování děl.

3 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ

3.1 Fakta versus mýty

Podle Oxfordského slovníku lze chápat fakt jako „světský korelát pravdivého výroku, situace, jejichž získáním je tvrzení, které je pravdivé. Tedy fakt je skutečný stav věcí.“[The Oxford companion of philosophy: 2005 287] Pak tedy berme fakta, jako společnosti uznávané pravdy. Přesto fakta lze vždy zpochybnit a nahradit fakty novými. Společenská konvence rozhoduje, co je považováno za fakt a kde začíná vytvořený mýtus. „Někdy nad zvoleným objektem žasneme; vymýšlíme různé hypotézy a oddáváme se snění; tvoříme si tak přesvědčení, která budí dojem vědění.“[Bachelard 1994: 5] Nelze tedy přímo oddělit fakta od mýtu. Mýtus tím poráží samotná fakta.

Samotný mýtus v klasickém slova smyslu je vyprávění bájí, nebo jakýkoli fabulovaný útvar vypovídající o historii bohů, vzniku světa a dalších. Základní funkcí mýtu je zprostředkovat sociálně závazný výklad světa uvnitř dané kultury, vytvořit v ní model chování pro různé oblasti lidské aktivity a tak zaručit stabilitu kultury, která mýtus produkuje [Vlašim et al 1984: 241]. Tím se tedy zaručí chod společnosti, která si vytváří neviditelné hranice. Tento druh mýtu byl účinný v minulých dobách, kdy se lidé neopírali o vědecky doložitelná reálná fakta. V dnešní době existuje spíše mýtus v přeneseném významu tzv. mýtus dneška, který spíše kolektivně závazným způsobem vykládá, systematizuje a hodnotí. Jeho cílem je podat to, co je výsledkem historického vývoje, jako jev

neměnný a vytržený z času. Také se pokouší mít všeobecnou závaznost svého výkladu přírodních a sociálních realit. Z toho tedy vyplývá, že není závislý na obsahu svého zdělení, ale je to jen jiný obraz reality. [tamtéž 241]

Roland Barthes ve své knize *Mytologie* navrhuje, že mýtus je určitá promluva a proto mýtus může být vše. Může mít tedy jakoukoli podobu nejen orální či písemnou, ale i zobrazenou fotografií, filmem, reportáží, reklamou. [Barthes 2004: 108] Tyto mýty svou podobou navozují více či méně důvěryhodnosti, podle které tyto mýty více či méně zapadnou do společenských vzorců. Lze tedy jen souhlasit s následující tvrzením Rolanda Bartha.

Mýty jsou velmi staré, ale žádné nejsou věčné, přechod od skutečnosti k promluvě totiž zajišťují lidské dějiny a jedině tyto dějiny vládou nad životem a smrtí mýtycké řeči. *Mytologie* ať dávná či nedávná, může mít pouze historický základ, neboť mýtus je promluvou vyvolenou dějinami: nemůže se vytvořit z „přirozenosti věci...“ [Barthes 2004: 108]

Podobným případem je legenda, ve které se objevuje vztah mezi fikcí a skutečností. Jádrem jakékoli legendy může i nemusí být pravdivé tvrzení o existenci popisovaného objektu. Legenda založená na reálných základech je přetvářena tak, že objekt je odíván tolika divy, okrašlován mnoha nemožnými skutečnostmi natolik, aby se zdála existence objektu nemožná. A je-li legenda vytvořena na základě obrazotvornosti je objekt popsán natolik důkladně, že získává skutečnou historickou hodnotu, jako kdyby skutečně existoval. [Foucault 1996: 134]

Báje se naproti tomu vyznačuje tím, že oznamuje jen to, co si zaslouží být řečeno. Měla by obsahovat hrdinství, dobrodružství a dobrý čin. Popis každodenního života musí být vyprávěn tak, aby vybočoval z obyčejnosti, tím má silu okouzlovat a přesvědčovat. Tím je báji

umožněno působit jako ponaučení a příklad. [tamtéž: 150] Má tedy své nezastupitelné místo nejen v západní kultuře.

4 FAKTA O JACKU ROZPAROVAČI

4.1 Velká Británie za vlády královny Viktorie

Britské impérium za vlády královny Viktorie (1819-1901) dosáhlo svého vrcholu a tím se stalo hlavním politickým vůdcem světa té doby. Královna Viktorie byla jediným potomkem Eduarda, vévody z Kentu. Její vláda je charakteristická svým bujarým rozvojem po stránce politické, vojenské, průmyslové a ve vědeckém bádání. Dostavily se důsledky průmyslové revoluce, které vedly k urbanizaci, zámořskému obchodu a také k uskutečnění *Světové výstavy* (1851) v Londýně. Tyto nové poznatky hlavně v oblasti vědy a techniky změnily pohled na svět. Lidé se museli těmto změnám přizpůsobit. V anglické společnosti vznikla neuvěřitelná propast mezi bohatými a chudými. Jejich životy byly odlišné. Na první pohled zdánlivé všudypřítomné bohatství zastínilo skutečně nuzný život chudých v 19. století, kterých bylo mnohem více než bohatých. Můžeme si spíše vytvořit obrázek takto.

V lidových čtvrtích velkých měst stále přetrvávala děsivá úmrtnost. V Londýně má East End (čtvrť chudých) dvojnásobnou úmrtnost než West End (čtvrť bohatých). V Bath je průměrný věk gentlemana padesát pět let a průměrný věk dělníka jenom dvacet pět let. Bída a špína, v níž v té době žily tisíce rodin [...] pitná voda znečištěna výkaly, nezdravě zamořené dvory, kde nechtělo vyrůst ani stéblo trávy, podzemní díry, kde spalo pohromadě deset až dvacet lidí a jež byly zaplavovány hnilou vodou... [Maurois 1993: 398]

Takový byl život chudých v 19. století, ale během vlády této vynikající panovnice se život mnohem zlepšil. Životní úroveň se zlepšila. Mzdy dělníkům se začaly postupně zvyšovat [tamtéž: 398].

Život chudých byl možná podle dostupných srovnání lepší. Přesto se domnívám, že úroveň života se změnila možná jen velmi nepatrně u malého množství lidí. Život ve velkých městech na konci 19. století vypadal skoro stejně. Mzdy se možná zvedly, ale ceny potravin a dalších základních potřeb pro život také, proto nemohl být o tolik bohatší.

4.2 Londýn 19. století

Když se řekne v dnešním jednadvacátém století Londýn, jako první člověka napadne především hlavní centrum Velké Británie s několika miliony obyvateli, v kterém se odehrály v dějinách velmi zásadní události, jež změnily svět. Dnes je Londýn oblíbeným městem nejen pro turisty. V 19. století tomu tak nebylo. Byl považován za město kontrastů: bohatství *West Endu* a *City* sousedilo s nevýslovnou bídou nejchudších slamů, lesk dvora, parlamentu a vysoké společnosti kontrastoval s ostudnými přetékaajícími žumpami, epidemiemi cholery, pouliční prostitucí, a bující zločinností [Inwood 2003: 454] Tento kontrast není nijak překvapivý. Vezmeme-li si, že Londýn byl a je jedno z největších evropských měst, muselo se to někde projevit. Postupný nástup urbanizace zapříčinil ještě větší rozčlenění společenské struktury města už tak složité diferenciované městské společnosti. Ti, kteří byli ve městě ti nejchudší, se najednou stali nižší střední vrstvou společnosti a nově příchozí ať propuštění vojáci, vesničané, námořníci a další, kteří mají hluboko do kapsy. Chudoba byla všudypřítomná. Charles Booth, s jeho týmem výzkumníků v 90. letech 19. století, vypočítali, že ze čtyř milionové populace Londýna 30,8 procenta lidí žilo v krajní bídě a to činilo 1 292 737 obyvatel.¹ Boothovy výpočty jsou odvozené od subjektivních definic chudoby. Jeho klasifikace chudoby se do jisté míry zakládá na

¹ Charles Booth kategorizuje chudé do několika tříd. Ze 4mil obyvatel 8,4% (354 444) třída A a B, 22,4% (938 293) třída C a D

vizuálních dojmech. Proto lze chudobu měřit podle různých měřítek od skutečného nevlastnění žádného osobního majetku a střechy nad hlavou po chudé, kteří měli, kde bydlet, jíst a místo kde vydělali nějaký ten šilink.[Inwood 2003:455] Tedy nebyli nešťastnými, jen museli tvrdě bojovat o svojí existenci.

Z oficiálních čísel však vyplývá, při prvním celostátním sčítání lidu z roku 1801, že Londýn obývá 948 863 lidí. O sto let později tento počet obyvatel vzrostl na 6 586 000. Až tehdy byla zahrnuta celá londýnská aglomerace s větší rozlohou než tomu bylo na počátku devatenáctého století. V porovnání s jinými evropskými městy neměl Londýn konkurenta. Musela by se spojit čtyři v té době největší evropská města dohromady, aby vytvořila tak velkou aglomeraci a to: Paříž, Berlín, Vídeň, Sankt Petěrburg. [Inwood 2003: 379] Z takovým počtem lidí nejen, že se zvyšuje zmíněná chudoba, ale narůstá i kriminalita, která byla důsledkem demobilizace tisíců vojáků a námořníků po napoleonských válkách. Centralizovaná profesionální policie, která by měla chránit obyvatele Londýna, zde neexistovala. Místní policie existovala jen v rámci dobrovolné služby. Postupně se, ale začala profesionalizovat, přesto měla jen svůj vyhraněný prostor, v kterém zasahovala. Tato policie zasahovala jen v několika vybraných lepších částech města. Angličané se báli vytvoření centralizované státní policie, která by mohla fungovat podobně, jako ve Francii. William Warden reagoval na brutální vraždu v roce 1811 na Ritcliffské silnici těmito slovy: „Radši ať každé tři čtyři roky podříznou půl tuctu lidí, než abych byl vystaven domovním prohlídkám, špehům a všem těm Fouchéovým² výmyslům.“ [Inwood 2003: 533] Tento přístup neměl dlouhé trvání. Vzdávající nepokoje začínaly nabývat na síle a tato policie neměla dostatek lidí ani prostředků, aby ochránila veškeré obyvatelstvo. Parlament nakonec schválil návrh k vytvoření „nové policie“ nazvané *Metropolitní policie*.

² Josef Fouché byl šéf francouzské policie v době Napoleonského císařství.

4.3 Metropolitní policie

Za vznikem nové policie a celé reorganizace dosavadní policejního systému stál sir Robert Peel. Významný politik, který byl podporován ministerským předsedou lordem Liverpoolem. Prosazoval zásadní změnu systému v oblasti ochrany občanů a práva. Svou koncepci dokončil v roce 1826. Jeho cílem bylo spojení veškerých londýnských okresů, kromě City, do jednoho policejního celku, který zahrnoval Westminster, a také příslušné části hrabství Middlesex, Surrey, Hertford, Essex, a Kent. Tento velký celek se měl rozdělit do sedmnácti obvodů takzvaných divizí. Vedoucí jedné divize tedy inspektor (Superintendent) bude velet 165 mužům, z toho jeden muž bude zastávat funkci policejního soudce. Tyto divize měl spojovat centrální úřad umístěný v části komplexu starého královského paláce Whitehall ve Westminsteru na adrese Whitehall Place č. 4. Jedná se o bývalou rezidenci skotských králů zvanou Great Scotland Yard.³ Uniformovaní muži měli hlídkovat v ulicích, starat se o veřejný pořádek. Dne 25. května 1829 britský parlament schválil nový zákon o metropolitní policii platný okamžitě a do konce roku počet policistů stoupl na 3 000. [Slušný 2006: 474-475] Metropolitní policie neměla důvěru obyvatel svým vojenským vzezřením, až moc ukazovala, kolik mocenské síly se v této instituci skrývá. Lidé do konce 17. století se podřizovali křesťanské moci, která měla možnost organizovat všední život lidí. Povinnost farníků zpovídat se vedlo k vlastnímu doznání ze svých špatných činů a vedlo jen k lítosti a pokání. Posléze se však tento mechanismus potrestání změnil. Vytváří se mechanismus administrativní, v kterém se všechny činy zaznamenávají a nemohou být smazány. Vše je zaznamenáno do spisů a archivů. Vzniká tím paměť všeho zla světa. Královský zatykač, uvěznění, zobecněná přítomnost policie toto všechno má podtext despotismus absolutního monarchy, který svojí „libovůlí“

³ přílohy obrázek 1

vytváří druh veřejné služby. Rodící se nový režim běžného dne ustanovuje zcela jiný typ vztahů, způsob řízení každodennosti a jejím popisem. [Foucault 1996: 140-141]

Kritika zavádění policie přišla z mnohých stran. Ta přetrvávala celé devatenácté století. K lepšímu obrazu metropolitní policie nepřispěl ani velký neúspěch v případě Jacka Rozparovače. Znamenalo to pro metropolitní policii ostudu a vedlo k otázce nakolik je tato policie schopná vykonávat svojí činnost. V roce 1888, kdy začaly vraždy sériového vraha, měla metropolitní policie k dispozici kolem 12 025 strážníků, 1 369 rotmistrů, 837 inspektorů a 30 superintendentů [Evans, Rumbelow 2006: 10] Je opravdu překvapivé, že přes veškerou snahu nebyl Jack Rozparovač dopaden. Bylo nashromážděno mnoho důkazů, ale žádný nevedl k jednoznačnému označení vraha. Metropolitní policie měla několik možných pachatelů, ale nikoho z nich nikdy neobvinila. První vyšetřování vedl místní inspektorem Edmund Reid, který po vraždě Mary Ann Nicholsové požádal o pomoc hlavní ústředí metropolitní policie. Jeden z později jmenovaných hlavních vyšetřovatelů se stal sir Melville Macnaghten, který byl asistent hlavního konštabla v detektivní vyšetřovací skupině C.I.D.⁴ Později spolupracovali na tomto případě detektivové Frederick George Abberline, Henry Moore, Walter Andrews a mnoho dalších policistů. [Metropolitan police] Policie přiznala Jacku Rozparovači nejméně pět vražd žen ve čtvrti Whitechapel ve východní části Londýna. Vyšetřování bylo po několika letech pozastaveno jako nevyřešený případ. Ani dnes není policie schopna přijít s možným vysvětlením, kdo vraždil na sklonku devatenáctého století.

⁴ Criminal Investigation Department (C.I.D.) Je to kriminalistická vyšetřovací skupiny ve Scotland Yardu

4.4 Oběti Jacka Rozparovače

Podle historického náhledu, který podává metropolitní policie na svých internetových stránkách, vyplývá, že v prvotním policejním spise bylo Jacku Rozparovači připsáno jedenáct vražd žen, prostitutek, které se pohybovaly v oblasti čtvrti *Whitechapel*. První mrtvá žena byla nalezena 3 dubnu roku 1888 a poslední byla nalezena 13. února 1891. Jmenovaly se Emma Elizabeth Smith, Martha Tabram, Mary Ann Nichols, Annie Chapman, Elizabeth Stride, Catherine Eddowes, Mary Jane Kelly, Rose Mylett, Alice McKenzie, Frances Coles a jedna z posledních žen nebyla nikdy identifikována. Způsob vraždy těchto žen byl natolik brutální, že se policie domnívala, že se jedná o jediného násilníka. V pozdějších dobách se utvořil jiný názor na jmenný seznam obětí. Počet obětí klesl na pět žen na takzvanou kanonickou pěťici. Jsou jimi Mary Ann Nichols, Annie Chapman, Elizabeth Stride, Catherine Eddowes, Mary Jane Kelly. Ostatní ženy se staly oběťmi jiných násilníků a vrahů.

První oběť londýnského sériového vraha byla nalezena na konci srpna 1888. Mezi občany Londýna zpráva o brutální vraždě vyvolala pohoršení a strach. Obětí se stala Mary Ann Nicholsová⁵ známá také pod přezdívkou Polly. Tato čtyřicetiletá žena byla nalezena v Back's Row nedaleko nemocnice. Její tělo bylo zohyzděno na krku a na břicho. Pollyn život nebyl nikterak jednoduchý. Byla vdaná za Williama Nicholse mnoho let a měli spolu dvě děti. Jejich manželství se rozpadlo několik let před její smrtí kvůli opilectví této ženy. V lepších časech jejího života byla služebnou u bohaté rodiny. Podle dobových zpráv se o Polly říkalo, že byla silná alkoholička. Později, kdy tedy začala mít problémy s alkoholem, si na živobytí vydělávala pomocí prostituce, která se pro ni stala osudnou. Její chuť k brandy jí postavila před složitou situaci. Tento osudný den vypila mnoho brandy a neměla peníze na noclehárnu, a proto se vydala

⁵ přílohy obrázek 2

zpět do ulic. Věřila, že pomocí nového sametového klobouku bude úspěšná a nalezne ještě jednoho zákazníka. [Kendell 2010: 7-16] Tento klobouk se stal symbolem posledních minut života Mary Ann Nicholsové.

Další obětí se stala Annie Chapmanová,⁶ která byla nalezena v Hambury Street na dvorku jednoho řadového domu 8. září téhož roku. Stejně, jako Polly byla znetvořena na některých částech svého těla. Oběti se podle záznamů neznaly, přesto jejich životy byly velmi podobné. Čtyřiceti pěti léta Annie Chapmanové se stala prostitutkou po té, co se jí rozpadlo manželství kvůli jejímu nadměrnému pití. Její manžel John Chapman jí i po jejich rozchodu dával několik šilinků na obživu až do své smrti 1886. [Kendell 2010: 17-20]

Elizabeth Stride,⁷ jako třetí oběť Jacka Rozparovače ze dne 30. září, byla nalezena kolem jedné hodiny ráno v ulici Barner Street. Elizabeth přezdíváná „Long Liz“ se narodila ve Švédsku nedaleko Gothenburgu do rodiny farmáře Gustafa Ericsona a jeho ženy. V roce 1869 se vdala za Johna Thomase Strida, se kterým si otevřela v ulici *Popular Hight Street* v Londýně obchod s kávou. O skonu své rodiny vyprávěla nepravdivý příběh. Manžel a jejich dvě děti se měli utopit na lodi jménem Princezna Alice, která se potopila po srážce s jinou lodí. Nakonec se však dokázalo, že Johna Thomase Stride zemřel až roku 1884 tedy až o šest let později než se potopila Princezna Alice. [Begg, Fido, Skinner 2010: 494-495] Jako ostatní ženy tohoto příběhu se dostala na šikmou plochu, z které nebylo návratu. Začala pít a vydělávala si prostitucí. Toho stejného dne Jack Rozparovač zaútočil ještě jednou. Obětí se stala Catharina Eddowsová,⁸ čtyřiceti šesti léta prostitutky, která celý svůj život prožila v Londýně. Podle výpovědi jejich přátel se provdala za Thomase Conwaya, ale v oficiálních úředních spisech o tomto sňatku není žádný

⁶ přílohy obrázek 3

⁷ přílohy obrázek 4

⁸ přílohy obrázek 5

záznam. Měli spolu tři děti a to Annie, George a ještě jednoho syna, jehož jméno není známo.[Begg, Fido, Skinner 2010: 152-153] Obraz dokonalé rodinky se rozpadá na počátku roku 1880 kvůli častému pití a časté nepřítomnosti. Její vražda byla jedna z nejbrutálněji provedených z celé kanonické pětičky. Byla zohavena na více místech než ostatní ženy

Poslední obětí se stala Mery Jane Kellyová.⁹ Bylo jí pouhých dvacet pět let. Narodila se v Limericku v Irsku, kde žila jen krátké období ze svého dětství. Celá rodina Johna Kellyho se odstěhovala do Walesu. V šestnácti letech se vdala za neznámého Davise, ale jejich manželství trvalo jen krátce, protože zemřel v dole kvůli nečekané explozi. Její rodina neměla žádné prostředky, aby jí zabezpečila a kvůli vlastnímu přežití se stala už ve Walesu prostitutkou. Později potkává Josepha Barnetta. Společně se odstěhují do Londýna. Žijí velmi pokojným životem. Mery Jane má možnost odjet i na návštěvu do Francie. Od té doby si nechává říkat Marie Jaenette Kellyová. Život se jí i jejímu příteli změní, když Barnett ztratí práci. Mery Jane, nemá na zaplacení ubytovny, a proto se znovu vrací k prostituci. Barnettovi se její způsob obživy nelíbí a odchází od ní deset dní před její smrtí. 8. listopadu, toho osudného dne se podobně, jako Mary Ann Nicolsová, pokouší najít posledního zákazníka, který by zajistil možnost zaplacení nájemného. Mery Jane je, jako jediná oběť Jacka Rozparovače, nalezena ve svém vlastním pokoji. Její tělo nalezne pomocník Thomas Bomyer, který měl, od Mery Jane převzít nájemné. [Kendell 2010: 58-64]

Všech pět příběhů žen ukazuje, jak moc snadné bylo spadnout v této době do nejchudších vrstev společnosti, kde jediné možné přežití a východisko z neřešitelné situace bylo pomocí prostituce. Až na Mery Jane Kellyovou si Jack Rozparovač nacházel velmi podobné typy žen. Ženy kolem čtyřiceti let, většinou opilé, které byly sami a potřebovaly peníze na

⁹ přílohy obrázek 6

noclehárnu nebo na alkohol. Alkohol v několika případech způsobil kolaps v jejich životě. Dostaly se na pomyslné dno, z kterého nebylo návratu. U vraždy Mery Jane Kellyové mne překvapuje změna chování londýnského vraha. V předchozích případech vraždil beze strachu na ulici v brzkých ranních hodinách, kdy mohl být kdykoli přistižen. Najednou nastala změna. Mery Jane byla nalezena ve svém pokoji. Spekulovalo se, jestli to je opravdu obětí Jacka Rozparovače. Přesto se usoudilo, že je, kvůli podobným znakům spáchaným na těle oběti. Tato změna chování může naznačovat obavy z možnosti zatčení, protože policie byla v oblasti na každém kroku. Nebo tato vražda byla jen někým napodobena, aby se zakryl pravý pachatel vraždy. Je ale jisté, že tyto vraždy byly prvními nejbrutálnějšími v moderní historii. Všechna fakta se týkají pouze obětí. Na straně pachatele existuje pouze mýtus a legenda.

4.5 Teorie o možném pachateli

Během samotného vyšetřování, ale i v následujících letech se objevilo mnoho teorií, kdo by mohl být Jackem Rozparovačem. V době vyšetřování byla metropolitní policie bezradná. Ani důkaz v podobě zapomenutého kabátu, který byl nalezen u Mery Jane Kellyové, nevedl k rozluštění případu. K utišení londýnské společnosti vypustil jednu z mnoha méně možných teorií o totožnosti vraha samotný náčelník kriminálního oddělení Scotland Yardu Robert Anderson. Prohlásil:

Je zřejmé, že pachatel je duševně nemocný sexuální vrah nejhrubšího zrna, že bydlí někde v okolí místa činu. Jistě nežije v osamění, jeho okolí o vraždách ví, ale kryje je a odmítá sdělit cokoliv policii. V době mé nepřítomnosti prohledala policie v podezřelé oblasti každý dům, každý byt. Obyvatelé, kteří přicházejí domů a zase odcházejí, aniž si jich někdo všimne, drží spolu. Za těchto okolností není problém odstranit stopy po vraždě. Došli jsme k názoru, že vrahem a jeho pomahači byli polští židé. Je všeobecně známo, že tito lidé, žijící v East Endu, nikdy neprozradí svého příslušníka. Měli jsme štěstí, přesvědčili jsme se, že náš závěr je správný, protože, a chtěl bych to zdůraznit, nevypátrané vraždy jsou v Londýně neobvyklé. Také zločiny Jacka Rozparovače patří do kategorie

objasněných. Kdyby zdejší policie měla stejné možnosti, jako má francouzská, stál by vrah dávno před soudem. Důstojníci Scotland Yardu se nemají za co stydět. [...] Mohu pouze prozradit, že jediná osoba, která viděla vraha, bez zaváhání podezřelého poznala a identifikovala okamžitě, když s ním byla konfrontována. Odmítá však svědčit proti němu. Když uvádím, že jde o polského žida, je to ověřená věc. [Anderson, cit. dle Borovička 1991: 64]

Z prohlášení náčelníka kriminálního oddělení vyplývá jediný závěr a to že nemají vůbec nic. Nikdy nebyl žádný polský žid obviněn z vraždy. Obvinít část společnosti, že kryje vraha, bylo velmi odvážné možná až pošetilé. V jeho proslovu vinu za neúspěšné dopadení vraha dává zcela vzniklému systému policie, ne sobě samému a jeho mužům. Jestliže další z proslovů byly podobného stylu, není se už ani čemu divit, že policie neměla v té době důvěru občanů. Prohlášení bez podání důvěryhodných důkazů zní velmi nevěrohodně. Jen oznámení osob bez jmen. Proč není ten dotyčný postaven před soud? Mohou být jen dvě vysvětlení. Jedno a to pravděpodobnější, že opravdu neměli ponětí, kdo by mohl být tím tajemným londýnským vrahem. Druhé vysvětlení by mohlo být, že nechtěli, aby se na veřejnost dostalo pravé jméno vraha. Můžeme tedy jen spekulovat.

Borovička ve své knize Scotland Yard zasahuje [1991: 65-81] vybral dvě z nejzajímavějších teorií o totožnosti Jacka Rozparovače. První vypráví o muži, který roku 1888 přichází do Londýna. Potká Lucii Baderskinovou, s kterou se ožení a roku 1889 odchází do Ameriky. Jejich vztah nevydrží a muž se vrací do Londýna, kde potkává Annie Chapmanovou a přijímá její příjmení a začne si říkat George Chapman. Otevře si nejdříve holičství a později změní svou profesi na hostinského. Postupně mu během tří let zemřou tři neoficiální manželky. Nejdříve se myslelo, že za to může neznámá střevní nemoc. Ale až na popud matky poslední z Chapmanových žen, doktor Grapela zjistil otravu jedem. Po té byl Chapman zatčen a byl 16. března 1902 postaven před soud a usvědčen z vražd tří svých žen. Mluvilo se také o tom, že jeho pravá

totožnost je Severius Klosowski z Polska. Toto jméno padlo také jako možný pachatel. Severius Klosowski byl podle údajných zpráv chudý polský žid.

Druhá z teorií o totožnosti byla veřejnosti představena roku 1970 známým lékařem Thomasem Stowellem v článku pro časopis s názvem *The Criminologist* [Stowell cit. dle Borovička 1991:81]. Napsal, že londýnský vrah byl členem vysoce postavené rodiny. Popsal, že lékař královské rodiny William Gull je do tajemství zapleten. Nikdy přímo neřekl, kdo by mohl být vrahem. Až Donald McCormick prohlásil, že tím britským vrahem z lepší společnosti je Albert Victor Christian Edwaed, vévoda z Clarence, tedy člen královské rodiny. Jeho jméno mělo být utajeno z důvodů vysokého postavení, a také proto, že byl velmi nemocen. Čekalo se, že velmi brzo zemře a tím se ztratí stopy k Albertovi. Případ tím bude vyřešen. Tato konspirační teorie není nijak podložena důkazy. Lze jen usuzovat, nakolik jsou důvěryhodná svědectví královského lékaře Williama Gulla a lidí, kteří ho viděli ve čtvrti Whitechapel.

Poslední známá teorie o totožnosti londýnského vraha přišla po novinovém článku, který vyšel v Liverpoolských novinách 22. května 1993. Tento článek oznamoval nález deníku, který z největší pravděpodobností napsal samotný Jack Rozparovač. Deník byl dlouhá léta, s největší pravděpodobností, u Tonyho Devereuxe, který deník, jako dar předal Michaelovi Barretovi. Ten příběh o deníku svěřil spisovatelce Sherley Harrisové. Deník se stal pro mnohé velkým oříškem. Kladli si otázku: je či není pravý? Paul H. Feldman, jako jeden z mála lidí je přesvědčen, že deník je s určitostí pravý. Předkládá věrohodné důkazy o totožnosti Jacka Rozparovače. Je si jist, že londýnským vrahem byl jistý James Maybrick. James Maybrick byl obchodníkem s bavlnou. Velmi často cestoval mezi Anglií a Amerikou. Na takové jedné cestě z Ameriky potkal svojí budoucí ženu Flerenc Maybrickovou. Usadili se v Liverpoolu a měli spolu syna Jamese Chandllera přezdívaného „Bobo“ a dceru Gladys

Eveleyn. Jejich jména byla zmíněna v deníku. James Maybrick byl velmi nemocný člověk, který si vypěstoval závislost na arzeniku a strychninu. Obě dvě látky jsou ve větší míře prudce jedovaté. Jeho stav lékaři nedokázali vyléčit. Nejvíce ho v roce londýnských vražd trápila bolest hlavy, která přestávala jen v brzkých ranních hodinách. Umírá 11. května 1889. Z jeho smrti je obviněna jeho manželka Florec, s kterou měl James před smrtí jisté rozepře kvůli jejímu poměru s jistým Alfredem Brierlkeyem. Byl s ní zahájen soudní proces, na jehož konci byla shledána vinou a odsouzena k trestu smrti, který nebyl nakonec vykonán.[Feldman 2009]

Lze jen souhlasit s Paulem Feldmanem, že spojitost mezi příběhem Jamese Maybricka a informacemi z deníku jsou velmi podobné či shodné. Deník zdá se být velmi přesvědčivý. Ani já nemohu předložit jiné důkazy, o tom že by mohl být podvrhem, jak tvrdili podle Feldmana jiní badatelé o Jacku Rozparovači. Jediná otázka však zůstává, proč to udělal? Co ho vedlo k tak hrůzným činům? Maybrickův život zdál se být skoro perfektní. Obchod s bavlnou kvetl, problémy v manželství nastaly až v posledním půlroce jeho života. Tak co bylo příčinou? Jediné možné vysvětlení by bylo, a to jeho nemoc. Nejen, že byl závislý na látkách, které mohly změnit jeho osobnost, vytvářet halucinace, anebo byl nemocný v jiném směru. Mohl trpět rozdvojenou osobností. Ať je tato teorie správná či ne lze s určitostí říci, že příběh Jacka Rozparovače vyvolal mnoho ohlasů a nesčetné teorií, které jsou méně či více pravděpodobné.

4.6 Dopisy od vraha

Dalo by se říci, že dopisy od Jacka Rozparovače dělají tento případ jedinečným. Ač je mnohdy prezentováno, že londýnský vrah napsal přímo do londýnských novin, aby se zviditelnil, není tomu tak. Dopis byl zveřejněn o několik dní později po té, co ho prozkoumala policie. Jeho první dopis obdržela Ústřední novinová agentura 27. září 1888. Tedy

krátce před „dvojí vraždou“. Dopis byl napsán červeným inkoustem, který měl znázorňovat krev. Datum na dopise bylo 25. září a adresátem se stal Vážený inspektor. Obsah dopisu je otištěn v novinách s názvem *Daily News* 1. října. [Feldman 2009: 434-441] Z obsahu dopisu vyplývá, že noviny o vrahovi psali dříve, než napsal první dopis. V novinách šlo tvrzení, že vrah bude rychle dopaden kvůli stopám, které nasbírala policie. Tvrdí velmi odvážně, že nikdy nepřestane, dokud ho policie nedopadne. V pohlednici, která následovala, se vysmívá, že zabil ty dvě ubohé ženy za jednu noc. Je to výsměch policii, že není ještě dopaden. Jeho sebevědomí je neuvěřitelné. Poslední dopis s názvem *Z pekel*, adresovaný panu Luskovi je ze všech dopisů má arogantní až výsměšný pod text. Vysmívá se, že ani pan Lusk nedokáže vraha chytit, když to nedokázala ani policie.

Po této se čekalo, že přijde na řadu další dopis a vražda, ale místo toho vše utichlo. Byl snad vrah v tichosti dopaden a odstraněn? Zemřel nebo co se stalo? Sám Jack Rozparovač říká ve svém prvním dopise doslova: „Hodlám vymítit z tohoto světa všechny děvky a nepřestanu, dokud mne nedopadnete.“ V tomto výroku je odhodlanost splnit, co předesílá. S tímto teorie o Jamesu Maybrickovi dostává jiný rozměr. Otevírá další otázky, na které neznáme odpovědi. Proč jeho odhodlání ochablo? Co ho k tomu vedlo? Budeme-li se držet faktů, které známe, můžeme s určitostí říci, že příčinou byla postupující nemoc. Feldman popisuje, že Maybrick měl problémy s pohybovým aparátem. Čím dál tím častěji se stával od pasu dolů dočasně ochrnutý a to z největší pravděpodobnosti zastavilo londýnského vraha, tedy jestliže budeme za Jacka Rozparovače Maybricka považovat.

5 VIKTORIÁNSKÝ MÝTUS

5.1 Odkaz viktoriánského mýtu do dnešní doby

Příběh Jacka Rozparovače je nejen historickým fenoménem, stále tajuplnou hádankou, inspirací pro mnohé autory knih, filmových a divadelních scénářů, ale také prostředek získání finanční hotovosti. Viktoriánský mýtus, který dlouhá desetiletí byl černým bodem v historii konce devatenáctého století, se stává v dnešní době kulturní atrakcí. Existují různé společnosti nabízející tajuplné turistické procházky po Londýnské čtvrti East End, kde v minulých dobách vraždil nejznámější sériový vrah. Tyto procházky jsou velmi častou oblíbenou londýnskou atrakcí turistů z celého světa. Dále se ukazuje, že film založený na příběhu londýnského vraha je stále aktuálním tématem pro filmová plátna.

Jack Rozparovač bývá spojován se specifickou formou žurnalistiky, kterou můžeme nazvat moderním bulvárem. V této době se novináři vrhli na toto téma, které do senzačnosti nemělo obdoby, velmi podobně jako, s podobnými tématy, se kterými se setkávají dnešní novináři. Způsob jejich práce je velmi podobný. Fotografie, popisy míst, čím byly děsivější tím lepší, voyeurská bezcitná interview s nešťastnými pozůstalými nebo sousedy „solidními občany“, bydlící nedaleko od místa tragédie, to vše dramaticky zvyšovalo náklad novin. Tématu se nevyhnul ani seriózní tisk, včetně *The Times* či *Daily Telegraph*. {Kovář 2008} To vše vedlo k velkému businessu a ne k pravdivému informování čtenářů. Dá se předpokládat, že stejně jako dnes unikaly citlivé policejní informace o případu. Přesto informací nebylo tolik, aby vytvářely určitý srozumitelný celek, proto se noviny přiklonily k jisté formě klamání, aby si udržely svojí prestiž. Vše tedy vedlo k vymýšlení vlastních teorií o totožnosti vraha na základě několika málo reálných informací, které noviny získaly. Těchto spekulace o totožnosti vzniklo tolik, že lze jen zčásti oddělit skutečná fakta od představ novinářů, historiků, rippelogů a dalších lidí. Viktoriánský

mýtus je příkladem typického procesu přeměny podivuhodné historické události v mýtus, v kterém figurují fakta jen v malé míře, a z neutříděných faktů se stává vyprávění.

Abychom však pochopili dnešní stav, v kterém se nachází mýtus o vraždě, musíme se podívat na úplný začátek. Samotná vražda je prvním krokem ke vzniku mýtu. Thomas de Quincey {1995: 17-61} poznamenal, že první vražda spáchaná Kainem byla umělecké dílo. Geniálnost tohoto muže je nejvyšší, jaká může být, a jeho následovníci byli a jsou stejní. Jejich genialita tkví v tajemnosti, která se vytváří kolem jejich činů a provedení, které je rozmanité a nečekané. Taky kdo by se odvážil vraždit v poledne za bílého dne. Byl by to jen velký geniální umělec. Oběti, které byly zavražděné umělcem a ne žádným amatérem, byly do doby vlastní smrti anonymním občanem. Historie by si jich nepovšimla, ale kvůli nepřírozené smrti se stávají slavnými oběťmi umělců. Tedy jestliže lze považovat vraždu za jiný druh umění není se už čemu divit, že jsou lidé od počátku fascinováni smrtí a vraždou samotnou. Smrt přirozená nebo způsobená vraždou vyvolává otázky ohledně posmrtného života. Tyto otázky si pokládají všechna velká náboženství. Vražda, jako krásné umění je netradičním pohledem do světa, který pochopí jen géniové, o kterých Thomas de Quincey píše. Vraždy, které provázejí lidstvo od nepaměti, byly více či méně trestáni také smrtí, jestliže byl viník nalezen. Přišlo ovšem období, kdy jedinci nejsou trestáni podle známého citátu oko za oko, zub za zub, ale začínají být terčem trestní intervence, objekty, které lze napravit a transformovat pomocí celé řady věd a podivných praktik ať vědeckých nebo kriminologických v institucích jako je vězení [Foucault 2000: 120] Instituce tohoto typu se stala součástí společenské kontroly nad lidmi. Ti, kdo nedodržují daná společenská pravidla, ať jsou to chycení umělci či jen amatéři, kteří vykonávají lehkou trestní činnost, jsou posíláni na převýchovu. Hodnota člověka stoupla a lidé dostávají možnost znovu se začlenit do společnosti.

5.2 Literární předloha

Byl napsán bezpočet knih o londýnském vrahovi. Existují mezi nimi velké rozdíly. Autoři pracují s různými možnými pravdami, které se utvářejí posledních sto dvacet dva let. Rozvíjí méně či více možných teorií, které stále krmí mýtus o Jacku Rozparovači do té míry, že možná nikdy zcela nevyumizí. Případ prvního sériového vraha ovlivnil literární tvorbu na počátku dvacátého století natolik, že spisovatelé beletristických děl přistoupili k tvorbě hrdinů či zrůd, kteří se více či méně podobají či jsou spjati s mýtem Jacka Rozparovače.

Můžeme rozdělit literární postavy do několika kategorií: vrah jako dokonalý anglický lord, šílený doktor [Frayling 2007], obyčejný člověk slyšící hlasy, geniální detektiv. Za dokonalého anglického lorda lze považovat postavu Doriana Greye od Oskara Wilda. Kniha s názvem *Obraz Doriana Greye* vypráví příběh muže, který se stává modelem a múzou pro malíře Basila Hallwarda, který má pro něho nakreslit jeho portrét. Dorian Grey vede diskuzi se svým přítelem lordem Henrym o problémech světa. Dojdou k názoru, že světem hýbe krása a mládí. Dorian si uvědomuje, že sám bude stárnout a jeho obraz mu bude jen připomínat jeho krásné mládí. Proto navrhne Basilovi Hallwardovi, aby nakreslil jeho obraz tak, aby se měnil, stárnul místo jeho samotného. Portrét se tedy stává zrcadlem jeho duše. Na obraze jsou zaznamenány veškeré jeho hříchy a činy. Lord Henry má na mladíka velmi nezdravý vliv. Dorianova čistá duše se začíná měnit. Po všech svých špatných skutcích dochází k poznáním, že měl svůj obraz zničit a tím zničí i zlo, kterého ovlivňuje. Dorian nožem poničí obraz. Stane se však nečekaná věc. Dorian se začne měnit na starce, kterým by měl být a umírá. Na samotný obraz se vrací podoba mladičkého Doriana Greye. Toto faustovsky pojaté dílo má několik prvků, které by se daly spojit se samotným Jackem Rozparovačem. Jedná se především o rozpolcenou osobnost člověka, kde hlavní roli hraje hodný neškodný mladík a na druhý straně

nebezpečný vrah. Dále by se dalo říci i samotné utajení těchto skutečností. Žil dvojitým životem stejně jako londýnský vrah. Společnost o jeho stinné stránce nic nevěděla. Příběh se odehrává v Londýně 19. století tedy v místě semeniště zla

Podobné znaky se mohou nalézt i v příběhu Dr. Jekylla a pana Hyda od známého autora Roberta Louise Stevensona¹⁰. Kniha vyšla o dva roky před tím, než začaly vraždy ve Whitechapel, přesto se příběh londýnského vraha v mnohém podobá tomuto. Zde jde opravdu o schizofrenního člověka, kde Dr. Jekyll je uznávaný londýnský lékař, který se pokouší vynalézt lektvar, který mu pomůže se přeměnit v pana Hyda. Cílem experimentu bylo oddělit dobro od zla v lidské duši. Tedy znovu narážíme na dva lidi v jednom těle, dva životy, násilí, vražda a nakonec smrt hlavního hrdiny po té co si uvědomí, že zlo v sobě nedokáže ovládat.

Dalším z možných literárních zříd podle možného námětu londýnského vraha je postava Jakuba Lantiera z příběhu *Člověk bestie* od známého francouzského spisovatele Émila Zoly.¹¹ Vydává jej v roce 1890. Hlavní hrdina Jakub Lantier pracuje jako strojuvůdce u francouzských železničních drah. I v tomto příběhu hlavní hrdina prochází přeměnou z hodného člověka na zlého. Hlasy v hlavě hrdiny našeptávají a navádí k vraždě, ke které nakonec přeci jen dojde. Všechny tyto příběhy spojuje jediné. Boj dobré a špatné povahy člověka. Tak tomu je i ve skutečném světě. Vražda je důsledkem každodenního boje světlé a tmavé stránky člověka. Člověk se musí rozhodnout, jestli překročí dané společenské hranice, které společnost vymezila nebo uposlechne. Je ovšem pravda, že v těchto případech zapracovala jakákoli nemoc, která napomohla zbourat hranice vymezené společností. I v mýtu o Jacku Rozparovači

¹⁰ Kniha vyšla pod názvem Podivný případ doktora Jekylla a pana Hyda (2008) v originále *The strange case of Dr Jekyll and Mr Hyde*. První vydání vyšlo v roce 1886

¹¹ Émil Zola *Člověk bestie*. Tato kniha prvně vydána roku 1890 ve Francii. V českém jazyce byl otištěn několikrát. Poslední vydání je z roku 2004 od nakladatelství Levné knihy KMa

můžeme soudit, že zahrála svou roli nemoc. Normální Člověk byť jakkoli zlý by nedokázal provádět taková zvěrstva jako on.

Vezmeme li to z jiného úhlu pohledu tak, vznikala i díla, kde hlavní hrdina není pomatený násilný vrah, ale geniální detektiv. Jako z nejtýpčtějších detektivů přelomu devatenáctého a dvacátého století se stal Sherlock Holmes a jeho pomocník Dr. John Watson. Geniální soukromý detektiv, který vyřeší vše, co nevyřešil do té doby nikdo jiný od Arthura Conana Doylea.¹² Byl to krok jiným literárním směrem, než se ubírali jiní spisovatelé. Jeho dílo se stalo velmi populárním a i po smrti Arthura Conana Doylea se Sherlock Holmes dočkal dalšího zpracování ať filmového či literárního. Postavu Sherlocka Holmese si vypůjčilo mnoho spisovatelů, aby detektivní příběh geniálního muže dále pokračoval. Za zmínku stojí například autor románu Robert Lee Halla¹³ nebo literární parodie od Rudolfa Čechury¹⁴.

Tito a mnozí další spisovatelé zabývající se Holmesovským příběhem, který se stal literární legendou, jež existuje v celé západní kultuře, mají velký podíl na rozvoji detektivního žánru v literatuře. Sherlocka Holmese se stal kultovní postavou kulturní představy ideálního detektiva, kterou jest anglický geniální gentleman oplývající neuvěřitelnou dedukcí, odměřeností k opačnému pohlaví, vášní ke hraní na housle. V jeho typické vizáži nesměla chybět jeho dýmka, čepice s koskovaným vzorem a lupa. Všechny zmíněné literární předlohy byly též během následujícího století zfilmovány a dosáhly velké pozornosti.

¹² Arthur Conan Doyle napsal několik románů a desítek povídek o geniálním detektivovi Sherlocku Holmesovi.

¹³ Hall Robert Lee, 2001. Sherlock Holmes odchází, Brno, Jota

¹⁴ Čechura Rudolf, 1993. Dr. Sherlock Holmes v Čechách (a jiné případy), Praha, Naše vojsko

5.3 Umělecká zpracování o londýnském vrahovi

Příběh londýnského vraha upoutal pozornost u filmařů, spisovatelů, programátorů počítačových her či autorů muzikálu. První filmové zpracování přišlo v roce 1927 od známého tvůrce mistra hororu Alfreda Hitchcocka, který si vzal předlohu pro svůj druhý film od autorky Belloc Lowndesové. Tato spisovatelka ztvárnila, jako jedna z prvních, ve svém fiktivním románu londýnského sériového vraha pod názvem *The Lodger* vydaného v roce 1913. [Beránek, 2006] Od této doby byla vytvářena další filmová díla. Za zmínku stojí film z roku 1979 pod taktovkou Nicholase Meyera s názvem *Time After Time*. Tento film z americké produkce, vytváří spojení mezi pronásledováním londýnského vraha se sci-fi námětem o sestrojení stroje času. Toto spojení je velmi nápadité a bylo převzato z literární předlohy Karla Alexandera. [*Distributor*, 1979]

Dalším z mnohých filmových zpracování je z Velké Británie z roku 1988, od režiséra Davida Wickese. Zde zůstává hlavním motivem filmu samotný, skutečný příběh londýnského vraha. Nejvíce se drží historické linie. Poslední filmové ztvárnění příběhu o Jacku Rozparovači přišlo v roce 2001. Film s názvem *From Hell* byl režiséry Albertem Hughesem a Allenem Hughesem vytvořen podle stejnojmenného komiksu od známého komiksového scénáristy Alana Moora [*Distributor*, 2001]

Kromě výše jmenovaných knižních podání příběhu existují i další romány. Například od autora Richarda Gordona s poetickým názvem knihy *The Private Life of Jack the Ripper* (2001).

Můžeme také nalézt fiktivní příběh o Jacku Rozparovači ve sbírce povídek nejrůznějších autorů s názvem *Hlas krve* s podtitulem „Nejlepší britské a americké horrory“ kde Robert Bloch vydává povídku s názvem „S úctou váš Jack Rozparovač“ popisující příběh muže, který se po 75 letech pouští do hledání identity londýnského vraha.

Zabrousíme-li do světa divadel, tak i tam se ujal tento tajuplný příběh. V pražském divadle Kalich byl uveden muzikál s názvem *Jack Rozparovač muzikál o velké oběti pro ještě větší lásku*. Je tedy vidět, že i tak zvláštní téma lze upravit pro divadelní prkna.

Jedno z nejnovějších převzetí námětu londýnského vraha nastává v oblasti kyberprostoru. Byla vytvořena počítačová hra, kde hráč přebírá identitu samotného detektiva Scotland Yardu vyšetřující vraždy spáchané Jackem Rozparovačem. Tento krátký výčet možných zpracování je jen malou hrstkou toho, co bylo za 123 let vytvořeno.

5.4 Rekonstrukce události v umělecké fikci

Marie Belloc Lowndesová autorka románu s tajuplným českým názvem *Kroky z mlhy*¹⁵ se narodila v Marylebone 5. srpna 1868. Vyrůstala v Londýně a v roce 1947 umírá. Byla jedinou dcerou francouzského advokáta Louise Belloca a anglické feministky Bessie Parkesové. V roce 1896 se provdala za Frederic Sawrey Lowndese. Byla to spisovatelka, jejímž žánrem byl thriller, krimi a tajemno. Její díla mají psychologický podtext a vzrušující zápletku. [Goodreads 2001]

Samotný příběh knihy je založen na popisu života několika hlavních postav, které neodcházejí ze scény. Příběh začíná příchodem muže, který si chce pronajmout bydlení u pana Roberta Buntingtona a jeho ženy Ellen. Pan Supp, jak si nechá říkat nový podnájemník. Podle vlastních slov je jeho jméno odvozeno od „ptáka, který zprošťuje přírodu semenišť hniloby...“ [Bellocová 1988:18] Tímto výrokem je ihned na počátku odhalena postava vraha a nepřímo autorkou ukázány jeho úmysly. Pan Supp se chová velmi tiše a nekonfliktně. Má jen podivné zvyklosti a zájmy. Jeho zájem o vědu a experiment je několikrát zmíněn a vrcholí

¹⁵ Název v originále je *The Lodger*

noční scénou, v které figuruje pokus v kuchyni, odkud vychází divný zápach připomínající spálené vlasy. Čtenář si může jen domýšlet, co se v té kuchyni odehrává. Čtenář se postupně dozvídá, že paní domácí má jisté podezření, že pan Supp je nějakým způsobem spjat s vraždami, které se v Londýně odehrávají. Tato myšlenka vznikla na základě odchodů a příchodů pana Suppa domů v brzkých ranních hodinách v době vražd. Nikomu se však se svým podezřením nesvěří. Příběh vrcholí, když pan Buntington potkává nad ránem svého podnájemníka nedaleko místa poslední vraždy s kabátem na cucaném od lepkavé tekutiny připomínající krev. Ihned mu dochází, že pan Supp je možným vrahem. Nechce si to připustit a raději nikomu nic neřekne. Také ze strachu o vlastní bezpečnost a bezpečnost svých blízkých. Myslí si, že kdyby ohlásil na policii možného vraha londýnských žen nazývajících se Mstitel, bude obžalován ze spolu účasti na vraždě a dobrovolného ukrývání vraha. V tom okamžiku pan Supp mizí neznámo kam a s ním i vraždy v East Endu.

V knize autorka použije několik známých teorií a informací o Jacku Rozparovači. Popis vraha v knize se velmi podobá skutečnému popisu: „Byl zachmuřený, vyzáblý jeho tvář působila neobvykle [...] odhadl bych ho na člověka vzdělaného, jak se obecně říká na gentlemana.“ [Bellocová 1988: 116] Jak už bylo zmíněno výše, jedna z teorií policie pracovala s myšlenkou vraha z vyšší společnosti či lékaře. Sama Marie Belloc Lowndesová přichází s myšlenkou o náboženském maniakovi, který jedná podle křesťanského svatého písma. Tato myšlenka je bezpochyby unikátní, protože nikoho jiného nenapadlo se tímto směrem ubírat. Tomuto tvrzení však nic nenasvědčuje. Dopisy, které londýnský vrah zanechal, nenesou žádné znaky vnitřní náboženské intervence. Čekalo by se, že vrah napíše do dopisů nějaké náboženské citáty či verše, kterými by ospravedlnil své jednání. Autorka se o mnoho nevzdaluje od známé verze událostí. Je zachována osnova hlavního příběhu v cyklickém pojetí střídání scén: denní činnost vraha, vražda, obyvatelé domu se baví o udá-

lostech kolem londýnského vraha. Tyto scény se stále v ději příběhu opakují ve stejném pořadí. Marie Belloc Lowndesová byla zažila řádění Jacka Rozparovače a jako první se pustila do literární fikce této události. Její kniha se stala předlohou pro filmové scénáře. Jako první zpracování přišlo od Alfreda Hitchcocka,¹⁶ jehož filmová adaptace tohoto románu je velmi odlišná od předlohy. Jack Rozparovač, je zde stylizován jako tajemná neznámá postava, která je zatčena místní policií na konci filmu. Nájemník, který je podezříván inspektorem Joem Bettsem jako skutečný vrah, je podle tohoto scénáře nevinná oběť.[The Lodger 1927] Alfred Hitchcock pracuje s představou nevinné postavy, která je obviněna na základě důkazů, které nejsou průkazné. Samotná postava vraha je odsunuta do pozadí. Příběh se točí kolem záchrany muže, který je podle všech známých indicií nevinný. Režisér nechává příběh ukončit dobrým koncem. Přesto diváka napadne otázka: Byl nebo nebyl nájemník tím vrahem?

V roce 1988 vznikl na britských ostrovech televizní film, který nevychází z jiné umělecké předlohy. Scénář se drží samotných faktů a mýtů o Jacku Rozparovači. Režisér David Wickes se svým týmem vytvořil dramaturgii příběhu, který se na první pohled tváří opravdu realisticky skoro až dokumentárně. Obraz Londýna devatenáctého století je vykreslen, jako město dvou tváří. Samotný příběh kopíruje linii historických událostí. Inspektor Abberline a jeho pomocník Georg Godley, jako hlavní filmové postavy mají za úkol vyřešit vraždu ve Whitecheple. Tato policejní dvojice připomínající duo Sherlock Holmes a doktor Watson nakonec vyřeší pomocí Isti celý případ. Znají jméno vraha, ale nesmějí jej prozradit. Komentují to slovy: Abberlin: „Co si čekal můj starý příteli?“ Godley: „Spravedlnost! Tu jsem čekal, poctivou dobrou spravedlnost.“ [Jack Rozparovač 1988] Poukazuje se na politické tlaky, které vyvolaly utajení totožnosti vraha. Ukazuje se, že politické zájmy jsou nadřazené

¹⁶ Celý originální název je The Lodger: A Story of the London Fog.[The internet Movie Database] Čeští diváci znají pod názvem Příšerný host [Česko-Slovenská filmová databáze]

spravedlnosti, kterou by měla zastupovat policie. Policie, jako uznávaný státní orgán se stává loutkou společenských záměrů třídních bojů. V drammatizaci se vytváří důraz na psychiku člověka. Jednou z pokládaných otázek děje je zaměřena na mysl člověka. Je možné, aby člověk byl morální a zároveň šílený. Jestliže ano, má člověk dvě mysli, které mohou být protichůdné, jako dobro a zlo. Tedy být světcem a netvorem v jedné bytosti. Člověk takový být opravdu může. Ve filmu je dáván důraz také na schopnosti média. Osoby, která je schopna vyvolat vize související s případem.

Jiný přístup zvolili režiséři Albert a Allen Hughesovi. Jako předlohu pro svůj film si vzali výše zmíněný komiks od Alana Moora a Eddieho Campbell. Jejich Jack Rozparovač má své skutečné jméno. Jmenuje se Sir William Gull. O Siru Williamovi se ví z historických pramenů, že se narodil 31. prosince 1816 v Colchestru. V roce 1848 dokončil studia medicíny. V sedmdesátých letech se stává královským dvorním lékařem. V posledních letech svého života má zdravotní problémy. První mrtvice přišla v roce 1887, která zapříčinila mírné paralyzování pravé strany těla. Během těchto let ho postihne, ještě několik těžších mrtvic a jeden epileptický záchvat. Umírá 29. ledna 1890 ve svém domě na Brook Street 74 v Londýně. Zde končí historicky doložená fakta. Paul Begg s kolegy shrnul několik možných situací, které se vztahují k Siru Williamovi. S první spekulací přichází Dr. Thomas Stowell, který tvrdil, že Sir William byl několikrát viděn ve Witecheplu v době vražd. Posléze nebyly nalezeny žádné relevantní důkazy. Přesto se domnívá, že má s vraždami něco společného. Jeho jméno figurovalo v případě, protože byl nalezen jeho deník, v kterém popisuje svého pacienta. Tento pacient označovaný, jako pan „S“ má být nakažen smrtelnou nemocí syfilis. Podle všeho se jedná o prince Alberta Victora. Robert James Lee a posléze Joseph Gorman Sickert ho označili přímo za vraha. Robert James Lee podle svého příběhu dcera doktora Gulla vyprávěla, že jedné noci až k nim domů přišla policie s médiem.[Begg, Fido, Skinner, 2010: 192-193] Domnívám se, že

médium byl jedinec, jenž měl oplývat konkrétními nadpřirozenými schopnostmi. Ať by to byly vize vyvolané opiáty, vnímání špatných vibrací, halucinace či spiritualistické spojení se záhrobím. Médium představovalo poslední možnost při vyšetřování, když veškeré jiné metody selhaly. Jak je vidno, ani tento druh vyšetřování neměl takovou právní váhu, aby se bral vůbec na zřetel.

Scénáristi filmu *Z pekla* (2001) vytvořili postavu doktora Gulla, jako člena tajné organizace svobodných zednářů. Jeho úkolem je odstranit veškeré informace o tajné činnosti prince Alberta Viktora a spojené s pomstou za zničení doktorovy práce. Princ se potají oženil s Ann, ženou lehkých mravů, se kterou měl dceru Alici. Siru Williemovi bylo nařízeno odstranit svědky jejich lásky. Svědkyně byly přítelkyně Ann. Byly to prostitutky z Whitechaeplu. Vraždy těchto prostitutek jsou rituálně provedené podle zednářského rituálního potrestání. Vrahovy se podaří zavraždit čtyři z pěti svědkyň. Mery Kelly není ve filmu zavražděna, protože si jí vrah splete s jinou belgickou dívkou, která umírá místo ní. Na konci příběhu Mery Kelly s Alicí dcerou prince a Ann odjíždí na venkov, kde jí Sir William nikdy nenajde. Jacku Rozparovači šlape na paty místní mladý inspektor Frederick George Abberline, který s pomocí vlastní dedukce a jistého nadání vizí, vyřeší, kdo je tím tajemným vrahem. Uvědomuje si však, že nemůže jít s pravdou ven, protože proti němu stojí silnější soupeř, kterého není radno provokovat. Ostatní členové svobodných zednářů zastaví sira Williema z důvodu možného prozrazení a kvůli stupňujícímu se násilnému chování doktora Gulla. Proto velmistr nařizuje jeho odstranění pomocí lobotomie a později je umístěn do místního psychiatrického ústavu. Ve filmu je inspektor Abberline představen, jako mladý, chytrý a odvážný muž zákona, který na konci filmu spáchá sebevraždu pomocí velké dávky opia. [*From Hell*]

Při pohledu do filmového lístku vyvěšeného na nástěnkách u kinosálů či internetových stránkách multikin oznamující týdenní nabídku

promítaných filmů, nalezneme několik společných znaků spojující všechny promítané filmy. Dnešní film musí splňovat několik důležitých prvků, aby se stal úspěšným trhákem. Lze uvést například boj dobra se zlem v jakékoli podobě, milostný příběh. Film *Z pekla* není výjimkou. Je koncipován podle potřeb filmového průmyslu v jednadvacátém století. Vrah a samotné vraždy žen se stávají ve filmu až druhotným přesto důležitým prvkem příběhu. Milostná zápletka Mery Kelly s inspektorem Abberlinem zastihuje postavu vraha, o kterém je celý příběh řeč.

Jack Rozparovač je zde zobrazen v protikladných polohách. Jedna z nich je nelítostný vrah, který se nezastaví před ničím. Druhá poloha postavy je založená na skrytém „hrdinství“. Tento „hrdina“ představuje společenský nástroj, se kterým může vyšší třída společnosti manipulovat za účelem vlastní společenské kontroly. Stává se dobrovolnou obětí, která vykoná službu v zájmu královského přání posvěcené svolením londýnské zednářské lóže. Svobodní zednáři v příběhu zastupují výkonnou moc, která vyřeší daný problém bez policejního a soudního aparátu, jednající v zákulisí. Svobodní zednáři byli vždy považováni za tajný spolek, o kterém se mnoho nevědělo. Tento bratrský řád založený v Anglii shromažďoval významné osobnosti po celém světě od počátku osmnáctého století, přesto podle zednářského smýšlení se může stát svobodným zednářem, kdokoli je-li to muž.[Veliký Orient Český] Mezi známé zednáře patřili například politici a spisovatelé jako George Washington, Oscar Wilde, Sigmund Freud nebo Émil Zola. Tedy svobodní zednáři měli velkou politickou moc. Nikdy nebylo prokazatelně dokázáno, že by královský doktor Williem Gull byl ve skutečnosti členem svobodných zednářů. Přesto tato vcelku nevěrohodná konspirační teorie je v dnešní době velmi populární mezi nadšenci podobných konspiračních teorií. Skutečné spojení Jacka Rozparovače se svobodnými zednáři ač zajímavé podle mne velmi nepravděpodobné.

Příběh Jacka Rozparovače se dostal i na česká divadelní prkna v pražském divadle Kalich. Premiéra muzikálu s názvem *Jack Rozparovač* s podtitulem „o velké oběti pro ještě větší lásku“ proběhla 27. února 2007. [Divadlo Kalich] Tento muzikál napsaný volně podle příběhu londýnského vraha se drží základních bodů známého příběhu. Jen samotné postavy dostávají širší rozměr. V muzikále se objeví ďábel, který žádá za uskutečněný úspěch u žen něco na oplátku od nám známého Jacka Rozparovače. Má to být „trocha krve.“ [Adam El Chaar 2007] Je to pokroucená faustovská dohoda a výměně krev za úspěch u žen.

Vrah má velmi typické oblečení. Černý pánský klobouk a dlouhý plášť stejné barvy. Tyto kusy oblečení se stávají symbolem tajemné záhadné osoby procházející se po Londýnských ulicích. I u výše zmiňovaných uměleckých zpracování je Jack Rozparovač stylizován do stejného kostýmu.

Jednou z nejzajímavějších přesto šokujících zpracování jednadva-
cátého století je přenesení historického příběhu známého vraha na
obrazovky počítačů. Byla vytvořena počítačová hra s názvem *Sherlock
Holmes versus Jack Rozparovač*, kde hráč přijímá identitu samotného
geniálního detektivka Sherlock Holmes a v některých případech i identitu
pomocníka doktora Watsona. Hráč má za úkol rozluštit, kdo je vrahem
prostitutek. Autorům hry se daří držet samotných historických faktů. Jsou
několikrát použity záznamy či fotografie z metropolitní policie. Autoři se
nebáli do příběhu zaplést židovskou menšinu, homosexuály, syfilis,
obchodníky s orgány nebo kanibalismus.[Švrkala 2009] Prezentované
násilí a samotná vražda žen mnohdy překračuje míru společensky
přijatelných norem. Některé pasáže hry zobrazují silné obrazy násilí až
děsivé. Samotnou postavu Jacka Rozparovače nevidíme. Vraždy
prostitutek hráč sleduje očima vraha. Jestliže hráč skrz postavu Sherlocka
Holmese uspěje u všech nástrah vyšetřování, vyjde najevo, že vrahem je
jistý Jacob Levy.[Srp 2009] Tato teorie je málo známá přesto

propagovaná Markem Kingem. Jacob Levy byl londýnský řezník, který byl v roce 1890 umístěn do blázince, jako duševně nemocný člověk. Podle záznamů se u něho měl projevit jistý druh mánie, která mohla vyvolat vražedné chování.[Casebook]

Převážně mediální projekty, jako filmy a počítačové hry staví svojí úspěšnost na silném historickém příběhu, který i po více než sto letech zaujme dnešní společnost. Jack Rozparovač je tím silným tématem opředené tajemstvím, které vyvolává lidskou zvědavost. Výše zmíněná umělecká díla ač jsou od různých autorů vytvořena v jiné době za jiných podmínek, mají mnohé společné. Pokoušejí se vytvořit svojí vlastní jedinečné iluze historické postavy, která existovala v reálném světě, jež děsila a zároveň fascinovala celý svět. Těmto představám jsou připisovány jisté tajemné vlastnosti, schopnosti a činy, které ve své vlastní celistvosti vytváří svůj obraz reality. Všechny jsou správné a špatné zároveň. Všechny mají svůj účel a směr sdělení ač je to jen mýtus. Lze tedy usuzovat, že mýty o Jacku Rozparovači vznikly jak na základě spojení faktů a dezinformací tak byly vytvořeny kvůli vlastním záměrům prvotního nositele. Jako příklad je možno vzít myšlenku spiknutí svobodných zednářů. Prvotní nositel, kterého napadla taková myšlenka, musel vědět, za jakým účelem rozšiřuje tuto zprávu. Za tímto účelem mohlo být zkompromitování celého řádu nebo na druhou stranu si novináři mohli vytvořit fascinující zprávy kvůli zvýšení prodejnosti. Jsou to však jen spekulace, které nelze ani potvrdit ani vyvrátit

6 ZÁVĚR

Hlavním cílem této bakalářské práce bylo srovnání uznávaných historických faktů o Jacku Rozparovači s mýty a legendami v podobě teorií a fikčních (literárních, filmových a komikových) zpracování, které se vytvořily během následujícího století a prolínaly se do představ autorů uměleckých děl. Ve své práci jsem se držela pravidel komparativní a narativní analýzy. O postavě londýnského vraha se dochovalo mnoho

informací, které jsou ve větší míře fikcí. V dějinách nám chybí konkrétní osoba, o které by se mohly shromáždit konkrétní informace. Životy obětí jsou velmi dobře zmapované a zdokumentované, protože známe jejich konkrétní jména. Oběti nezapadly do toku dějin jen díky tomu, že se staly populárně známými kvůli zájmu lidí o londýnského vraha.

Mýtus tohoto vraha přetrvává do dnešní doby, jako děsivá postava dějin, která lidi fascinuje a děsí zároveň svojí záhadností. Tajemno, vražda a násilí jsou dnes velmi populárními tématy, která jsou součástí kultury. Mnohé literární postavy ve dvacátém století měly vlastnosti londýnského vraha, jako násilnost, schizofrenní jednání, duševní nevyrovnanost, touha po potrestání viníků. V literární fikci se také polemizovalo o myšlence zrůdy, která je v uvnitř každém z nás. Boj dvou stránek našeho já toho dobrého a špatného. Vždy však nakonec vyhrává jen jedna z nich.

Naproti tomu filmová fikce, která si pohrává s myšlenkou na londýnského vraha, podává konkrétní představu, kdo je tím tajemným vrahem. Režiséři filmu *From Hell* se chtějí držet jednoho možného mýtu a chtějí jej dokončit. Chtějí dotáhnout příběh do jistého konce, aby nemohl dále pokračovat.

Hlavním interpretátorem událostí v době řádění Jacka Rozparovače byly noviny, které jako jedny z prvních začaly vytvářet iluze o událostech. Skrz tyto iluze se poté utvářel samotný prvotní mýtus posléze další a další. Dnes po sto dvaceti čtyřech letech nejsme schopni zcela oddělit fakta od mýtů. Jsou do sebe zapletena jako vlákna pavučinové sítě.

V dnešní době je mýtus o Jacku Rozparovači využíván ke komerčním účelům. Silný příběh s dávkou tajemna je velmi dobrou reklamou pro velký business, na kterém těží všechny druhy firem od nakladatelství po filmová studia.

V této práci bylo použito jen několik možných uměleckých zpracování. Kdybychom však vzali jiná, výsledný pohled na téma by mohl být jiný. Přesto na těchto vybraných zpracování uměleckých děl je ukázáno, jak mýtus odstoupil od historické podstaty věci. Nakolik zapracovala imaginace lidí a jak se společnost vyrovnala s hrůznými činy, které nebyly nikdy vyřešeny. Lidé si raději pomocí vlastní fantazie vytvořili vlastní natolik neskutečnou verzi příběhu, která se nakonec stala znovu skutečnou. Tím je poté mýtus považován za pravdivý.

7 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

Monografie

- Bachelard Gaston. 1994. *Psychoanalýza ohně*. Praha: Mladá fronta
- Barthes Roland. 2004. *Mytologie*. Praha: Dokořán
- Begg Paul, Martin Fido, Keith Skinner. 2010. *The Complete Jack the Ripper A to Z*, London: Jack Blake Publising
- Bellocová Lowndesová Marie. 1988. *Kroky v mlze*. Praha: Vyšehrad
- Borovička Václav Pavel. 1991. *Scotland Yard zasahuje*, Praha: Práce
- Evans P.Stewrd, Donald Rumbelow. 2006. *Jack the Ripper: Scotland Yard Investigates*, Sutton: Stroud
- Feldman H. Paul. 2009. *Jack Rozparovač rozluštěné tajemstv*. Praha: xyz
- Frayling Christopher. The house that Jack build. In *Jack the Ripper: Media, Culture, History*. editor Warvwck Alexandra. Willis Marin. 2007. Manchester, Manchester University Press 13-28
- Foucault Michel. 1996. Život lidí zlopověstných. *Myšlení vnějšku*, Praha: Herrmann a synové
- Foucault Michel. 2000. Dohlížet a trestat. Praha: Dauphin
- Inwood Stephan. 2003. *Historie Londýna*. Praha: Art
- Kendell Colin. 2010. *Jack the Ripper The Theories and the Facts*. Chalford: Amberley
- Kovář Martin. Kudy chodil Jack...Příspěvek k reflexi „viktoriánského mýtu“ o Jacku Rozparovači (nejen) v dnešní Anglii (Velké Británii). In *19. století v nás Modely, instituce a reprezentace, které přetrvaly*. editor Milan Řepa. 2008. Praha: Nakladatelství Historický ústav 434-441
- Maurois André. 1993. *Dějiny Anglie*, Praha: Lidové noviny
- de Quincey Thomas. 1995. *Vražda jako krásné umění*. Praha: Votobia
- Slušný Jaromír. 2006. *Světové dějiny policie: středověk, novověk*. Praha: SLÁVY DCERA s.r.o
- Vlašim Štěpán a kol. 1984. *Slovník literární teorie*. Praha: Z Ústavu pro čes. a světovou lit. ČSAV

Slovník

The Oxford companion of philosophy. 2005. editor Ted Honderich,
Oxford. Oxford University press

Prameny

Čechura Rudolf. 1993. *Dr. Sherlock Holmes v Čechách (a jiné případy)*.

Praha. Naše vojsko

Hall Robert Lee. 2001. *Sherlock Holmes odchází*. Brno. Jota

Stevenson Robert Louis. 2008. *Podivný případ doktora Jekylla a pana
Hyda*, Praha: Dokořán

Wilde Oscar. 1964. *Obrázek Doriany Greye*. Praha: Mladá fronta

Zola Émil. 2004. *Člověk bestie*. Praha: Levné knihy KMa

Elektronické zdroje

Adam El Chaar. iDnes.[Online]. 27. 2 2007. [Citace: 10. 4 2011.].

Dostupné na World Wide Web:

<[http://kultura.idnes.cz/v-kalichu-zacne-zpivat-londynsky-vrah-dxa-
/divadlo.aspx?c=A070226_170528_divadlo_ob](http://kultura.idnes.cz/v-kalichu-zacne-zpivat-londynsky-vrah-dxa-/divadlo.aspx?c=A070226_170528_divadlo_ob)>

Beránek, Jaroslav. Hospodářské noviny.[Online]. 8. 12 2006. [Citace: 28.

1 2011.]. Dostupné na World Wide Web: <[http://hn.ihned.cz/c1-
19927440-jack-rozparovac-konec-zahady.](http://hn.ihned.cz/c1-19927440-jack-rozparovac-konec-zahady.)>

Casebook: Jack the Ripper. [Online]. 2009 [Citace: 10. 4 2011]. Dostupné
na World Wide Web:

<[http://www.casebook.org/ripper_media/book_reviews/non-
fiction/cjmorley/118.html](http://www.casebook.org/ripper_media/book_reviews/non-fiction/cjmorley/118.html)>

Distributor, oficiální text. 1979. Československá filmová databáze.

[Online]. 1979. [Citace: 4. 2 2011.]. Dostupné na World Wide Web:

<<http://www.csfd.cz/film/14712-cas-po-case/?text=121578.>>

Distrinutor, oficiální text. 2001. Česko-Slovenká filmová databáze. [Online]. 2001. [Citace: 4. 2 2011.]. Dostupné na World Wide Web: <<http://www.csfd.cz/film/13286-z-pekla/?text=141674>.>

Divadlo Kalich [Online]. 2010 [Citace: 10. 4 2011.]. Dostupné na World Wide Web:< <http://www.divadlokalich.cz/repertoar/10-jack-rozparovac/>>

Goodreads [Online] 2010 [Citace: 31.3. 2011]. Dostupné na World Wide Web: <http://www.goodreads.com/author/show/85931.Marie_Belloc_Lowndes>

Metropolitan police, *History of the Metropolitan Police The Enduring Mystery of Jack the Ripper* [Online]. 2010 [Citace: 13. 3 2011.]. Dostupné na World Wide Web: <<http://www.met.police.uk/history/ripper.htm>>

Srp Jan Sherlock Holmes vs Jack Rozparovač – návod 3.část [Online]. 31. 10. 2009 [Citace: 10. 4 2011]. Dostupné na World Wide Web: <http://bonusweb.idnes.cz/pc/navody/sherlock-holmes-vs-jack-rozparovac-navod-3-cast-flk-/clanek.A090920_114733_bw-pc-navody_srp.idn>

Švrkala Marek Sherlock Holmes versus Jack Rozparovač [Online]. 24. 9. 2009 [Citace: 10.4. 2011]. Dostupné na World Wide Web: <<http://pc.hrej.cz/recenze/sherlock-holmes-versus-jack-rozparovac-2866/>>

Velký Orient Český [Online] [Citace: 10. 4 2011.]. Dostupné na World Wide Web: <http://www.zednari.cz/otazky_.html>

Filmové databáze

Česko-Slovenká filmová databáze [Online]. 2002 [Citace: 2. 4 2011] Dostupné na World Wide Web: <<http://www.csfd.cz/film/4370-priserny-host/?smazatdiskuze=>>>

The internet Movie Database [Online].2010 [Citace: 2. 4 2011.]. Dostupné na World Wide Web: <<http://www.imdb.com/title/tt0017075/>>

Filmografie

Příšerný host (The Lodger: A Story of the London Fog.), Hitchcock Alfred, 1927,75min

Z pekla (From Hell), Hughes Albert, Allen Hughes, 2001, 122 min

Jack Rozparovač (Jack the Ripper), David Wickes, 1988, 2x90 min

8 REZUMÉ

This work is related to the story of Jack the Ripper, who entered into history as the first known serial killer. The Story of London's killer is veiled in many mysteries and myths that have survived to this day. The goal of this study is to compare the actual events in the late nineteenth century with ideas that are presented in the films of literary novels and other works of art.

The work is divided into six chapters, the abstract, and bibliography. The first chapter contains an introduction to this work, the second one describes its process, and the third chapter defines basic concepts. The chapter covers concepts such as facts, myths, and legends. The fourth chapter describes the basic facts about Jack the Ripper. This chapter is divided into several sub chapters describing the historical context of the time, a description of 19th century London, the lives of victims of Jack the Ripper and theories on the possible identity of the murderer. The following chapter contains a description of the Victorian myth of Jack the Ripper. The subchapters describe some of the novels that were inspired by the character of London's killer, and based their characters upon him. There are also analysis of selected art of work such as movie, book, and musical, which work with the actual figure of London's killer. The myths created about the killer who was murdering at the end of the nineteenth century. Speculations about the identity of the killer

The last chapter consists of a conclusion summarizing all the knowledge of the analyzed subject. We cannot separate facts from myths. Myths are used in an artistic fiction. Last section of the work contains bibliography and appendices that are related to the text.

9 PŘÍLOHY

Veškerý obrazový materiál převzat z Evans P.Stewrd, Donald Rumbelow.
2006. *Jack the Ripper: Scotland Yard Investigates*, Sutton: Stroud

Obrázek 1 Vchod do Scotland Yardu

Obrázek 2 Mery Ann Nichols

Obrázek 3 Annie Chapman

Obrázek 4 Elizabeth Stride

Obrázek 5 Catarina Eddowes

Obrázek 6 Mery Jane Kelly